

ДИПЛОМАТИЈАТА И МАКЕДОНСКОТО

Д-Р ДЕНКО МАЛЕСКИ
(20.3.1991- 9.2.1993)

СТЕВО ЦРВЕНКОВСКИ (9.2.1993-6.7.1993)
(ПОТПРЕТСЕДАТЕЛ НА ВЛАДА И
ВРШИТЕЛ НА РАБОТИТЕ МИНИСТЕР ЗА
НАДВОРЕШНИ РАБОТИ)
(6.7.1993-23.2.1996)

Д-Р ЛЈУБОМИР ФРЧКОСКИ
(23.2.1996-29.5.1997)

Д-Р БЛАГОЈА ХАНЦИСКИ
(29.5.1997-30.11.1998)

АЛЕКСАНДАР ДИМИТРОВ
(30.11.1998-30.11.2000)

Д-Р СРЃАН КЕРИМ
(30.11.2000-13.5. 2001)

СЛОБОДАН ЧАШУЛЕ (30.11.2001-
1.11.2002)

Д-Р ИЛИНКА МИТРЕВА (13.5.2001-
30.11.2001 и 1.11.2002- 26.8.2006)

АНТОНИО МИЛОШОВСКИ
(АКТУЕЛЕН МИНИСТЕР ЗА
НАДВОРЕШНИ РАБОТИ НА РМ)

Дипломатијата на Република Македонија има остварено исклучително голем број значајни активности во меѓународната заедница. Сите тие се резултат на новата глобална концепција на самостојната надворешна политика на македонската држава. Нејзината

стратегија е дефинирана и се остварува од денот на самостојноста и сувереноста - 8 септември 1991 година, кога повеќе од 96 проценти од вкупното население на референдум се изјасни за суверена, самостојна и демократска држава Република Македонија.

Од книгата на Пандил
КОСТУРСКИ

РЕЧИСИ НЕМА МЕСТО КАДЕ ШТО НЕМА МАКЕДОНЦИ

Уставната обврска на Република Македонија, согласно член 49, гласи: "Републиката се грижи за положбата и правата на припадниците на македонскиот народ во соседните земји и за иселениците од Македонија, го помага нивниот развој и ги унапредува врските со нив...". Оваа уставна обврска за прв пат пред самостојната суверена и демократска држава Република Македонија ја наложи потребата од попрецизно дефинирање на поимите грижа, помош и унапредување на врските со иселениците. Овој комплекс на уставни обврски (грижа, помош и унапредување на врските) ја наметна потребата, покрај идентификацијата на општите белези, да се дефинираат и барањата на македонското иселеништво. Тргувајќи од фактот дека македонското иселеништво е неразделен дел од македонскиот народ па, според тоа, и неразделен фактор учесник во градењето на македонската историја и култура надвор од својата матица, еден дел од нивните суштествени барања се:

- изработка на нова национална политика кон иселеништвото;
- да се напушти практиката од минатото - да се контактира само со одделни т.н. подобни иселеници и организации;
- елиминирање на принципот на селективност во комуникациите; иселениците ја поддржуваат државната политика и бараат партиските политики да останат во државата;
- да се развиваат активности за научна соработка;
- во областа на образованието, за новите генерации на деца на иселениците, со осмислени активности од страна на државата Република Македонија, да се развиваат разни донаторства;
- во дипломатско - конзуларните претставништва во земјите, каде што има голема концентрација на иселеници, да се поставуваат специјални советници за контакти и помош на иселениците;
- информирањето претставува многу значајно поле за дејствување. Во оваа сфера иселениците се изложени на раз-

ни влијанија од туѓи средства за масовно информирање. Најчесто туѓите информации имаат некоја намера. За менување на ваквата состојба иселениците бараат:

- а) развивање на разни комуникациски врски;
 - б) сите информативни куќи во Македонија поактивно да се вклучат во информирањето на иселениците;
 - в) закупување на сателитски канал за програми;
 - г) отворање на државни дислоцирани радија во прекуокеанските земји;
 - д) компјутерско печатење на македонски весници во овие земји;
- Матицата на иселениците да се трансформира во типична невладина организација;
 - со осмислени активности на коморите од Македонија, да се издава билтен за инвестиционите можности и потреби, како и за трговските активности, барања и потреби;
 - формирање агенција за посредување, информирање, купување недвижен имот, отворање фирми и др. за практична помош на оние иселеници кои би се вратиле во матичната држава;
 - работа на пропаганден план за развивање свест и самосвест за сопствената македонска држава;
 - синхронизирање на активностите на црковните општини, кои во странство имаат поинакво место и улога отколку во Република Македонија - каде што црквата е одделена од државата;

МАКЕДОНЦИТЕ ВО СВЕТОТ МОЖАТ ДА БИДАТ НАША ПРЕДНОСТ

- државните органи на Република Македонија, согласно своите овластувања, да се ангажираат за враќање на културното богатство, светите мошти и реликвии, како и на другиот подвижен имот кој изминатите децении бескрупулозно е ограбуван. Ова е особено важно зашто ова богатство е дел од националното и од културното наследство на македонскиот народ;

- од наставно-образовниот процес да се исфрлат содржините со нагласена атеистичка содржина. Без одлагање да се реализира прокламираната подготвеност на македонската држава за враќање на неподвижниот имот на Македонската црква, како и на разграбениот имот; доволно е да се спомне дека многубројните икони, книги, ракописи и други реликвии се расеани во многубројните поранешни југословенски и светски институции, библиотеки, приватни збирки, а најмногу во музеите на Бугарија, Србија и Грција;

- да се формира државна служба за враќање на археолошкото богатство. Задоволство на иселениците со новата положба и суштина на македонската држава се гледа во тоа што поактивно се организираат меѓу себе за помош на Република Македонија, како во лобирањето за целосно меѓународно признавање, така и во заложбите Република Македонија да се гради и да се развива како модерна демократска држава од западен тип. Имајќи предвид дека Република Македонија стана респектабилен фактор на Балканот со својата политика, а во тој контекст согледувајќи го и односот кон Македонците во светот, може да се констатира дека таа го одбра вистинскиот пат за зачувување на новата македонска држава, во што суштествено спаѓа и грижата за иселеништвото, како дел од македонскиот народ.

Политиката како уметничка вештина ја опфаќа вкупноста на оние процеси, односи и институции во кои се остварува свесно регулирање на конфликтните ситуации и интереси и во кои се одлучува за заедничките работи и животни активности на една глобална општествена заедница. Поаѓајќи од четирите глобални определувања на содржината на политиката; политиката како форма на борбата за власт; политиката како вештина на управување; политиката како интегративно единство на повеќе фактори, политиката како хуманистичка антиципација на иднината, нашата политика треба да го дефинира својот однос кон овие глобални определувања, со посебен аспект кон иселеништвото.

Политиката како форма на борба за власт. Би било антипродуктивно од власта и иселеништвото да се користи за дневно-политички потреби или да се наметнува. Бидејќи врската на политиката со власта е очигледна, таа треба историски да се оправдува, а тоа многу ќе зависи и

од нејзиниот рационален однос и насочување на таквите рационални елементи кон оваа многу значајна специфично македонска појава. Игнорирањето, запоставувањето, негирањето, омаловажувањето на иселеништвото може да се оквалитификува најблаго како "намера" против власта.

Политиката како "вештина" на управување. Начинот на остварување на власта на државата, како битен елемент во утврдувањето на политиката, е всушност трансформирана вештина на снаоѓање. Според тоа, афирмирањето на прашањата за иселеништво може да се

од политиката. Исто така, односот на грчката политика кон финализирањето на процесот на меѓународното признавање на Република Македонија - не би требало да претставува алиби за импровизација на македонската политика кон иселеништвото. Старата македонска мудрост вели: Во темнината има многу светлина. Оттука грчките негирања, притисоци и блокади имаат и позитивности. Тие го спречија грчкиот капитал да влезе во Македонија и да ја загрози независноста. Тие помогнаа да се развие само свест за самостојна национална држава. Тие овозможуваат, економско стабилизи-

ЕДЕН ОД НАЈГОЛЕМИТЕ ИНВЕСТИТОРИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, КОНКРЕТНО ВО ГРАДОТ ПРИЛЕП, ЃОРЏА - ЏОРЏ АТАНАСОСКИ

подреди и под оваа "вештина". Се смета дека политиката разбрана како вештина секогаш носи нешто конкретно (практицистичко). Таа е отпорна на апстрактни знаења и "школски" елаборации на норми или на т.н. шаблони. Политиката како вештина секогаш е динамична и неповторлива како акција. Таа предвидува, а не оди зад настаните. Односот на поранешната југословенска политика кон иселеништвото беше само оригинална карикатура на политиката како вештина на управување. Од тие причини, како искуство, поранешниот однос кон иселеништвото доволно предупредува, како ова прашање не треба да биде поставено

рање, непречено воспоставување нови вредносни системи и остварување на почнатите реформи во политичкиот и во економскиот систем на Република Македонија.

Политиката како интегративно единство на повеќе фактори. За разлика од претходните две, постојат и такви сфаќања за политиката кои се стремат да внесат елементи на сестраност во нејзиното објаснување. Така, на пример, во врската со политиката популарно се вели дека таа ги изразува целите и задачите спроведувани од власта, која ги штити своите интереси, ги изразува методите и средствата, со чија помош тие интереси

Новата македонска иселеничка статистика, само со трпелива и мудра политика може да смета на правилно дефинирање на оваа општествена категорија население. Во сите овие размислувања не смеат да се запостават две работи. Опасноста доаѓа ако Македонците надвор од границите на Македонија се откажат од Македонците од Република Македонија и почнат да работат против нив, зашто тие се помногубројни. И второ, Црквата во светот имала и во иднина ќе има огромна улога во зачувувањето на македонскиот национален идентитет; на тоа треба да се внимава и да се биде претпазлив, зашто во другите цркви, на овој план, има појави на губење на националното обележје и создавање на т.н. американски, австралиски или канадски цркви.

се бранат. Во комплексот на разните аспекти со кои се настојува да се објасни иселеништвото, политиката, од етичко-религиозен, рационално-економски, формално-логичен и апстрактно-теоретски аспект, треба да примени мултидисциплинарен пристап во добивањето основни за градба на својата стратегија кон иселеништвото.

Политиката како хуманистичка антиципација на човечката иднина. Има ли поголема хуманост од грижата за својот род во и надвор од матичната земја. Секоја политика која има амбиции, мора практично во фокусот на своето дејствување да ги поставува прашањата за човекот, за неговата положба, вредност и значење. Конечно, гледањето на политиката како на релативен прагматизам (она што е), а не како на творечки општествен акт (она што треба да биде), само на прв поглед изгледа дека може секогаш да дава резултати. Ако умно - рационалното треба да биде својство на политиката, што значи и на државата, со тоа не е речено дека секоја акција на државата навистина по себе претставува (научна) политика. Не треба да забораваме дека умот - во смисла на свест - не егзистира секогаш во умен облик. Ако младата македонска држава не го дефинира својот позитивен став кон иселеништвото, последиците од тоа многу ќе болат, бидејќи ќе бидат за прв пат од својот род. Бидејќи ни една умна политика не сака самата да се самоуништува, таа не би требало да прави "политички" грешки кон иселеништвото. Колку за потсетување; земјите со слична судбина како македонската, на пример, Израел,

Полска, Украина, Словенија, Хрватска, како и нашите соседи, кои имаат голем број иселеници, за ефикасно и единствено дејствување во оваа област имаат формирано разни органи и тела на државно или на владино ниво, со јасно дефинирани правила, централизирани, координирани и контролирани, за остварување на дефинираните интереси и цели на нивните политики. Новата македонска иселеничка статистика, само со трпелива и мудра политика, може да смета на правилно дефинирање на оваа општествена категорија на население. Во сите овие размислувања не смеат да се запостават две работи. Опасноста доаѓа ако Македонците надвор од границите на Македонија се откажат од Македонците од Република Македонија и почнат да работат против нив, зашто тие се помногубројни. И второ, Црквата во светот имала и во иднина ќе има огромна улога во зачувувањето на македонскиот национален идентитет; на тоа треба да се внимава и да се биде претпазлив, зашто во другите цркви, на овој план, има појави на губење на националното обележје и создавање на т.н.

Големите број Македонци, кои денес живеат во другите земји на светот, можат да се претворат во значајна предност ако знаеме и умееме да го исползуваме патриотското чувство на нашите луѓе. Тие се длабоко поврзани со својата татковина и подготвени се да се ангажираат во стабилизацијата на македонската држава, не само финансиски, туку и со знаењата. Има луѓе кои се занимаваат со наука, со поголем или со помал бизнис. Тие треба да ги најдат и да ги спојат тие два интереса - националниот интерес на својата земја и својот економски интерес. Затоа нашето стопанство треба да биде отворено и да создава такви услови за поголемо инвестирање за вложувања во Македонија, пред сè, од нашите иселеници со нивниот капитал.

американски, австралиски или канадски цркви. Големите број Македонци, кои денес живеат во другите земји на светот, можат да се претворат во значајна предност ако знаеме и умееме да го исползуваме патриотското чувство на нашите луѓе. Тие се длабоко поврзани со својата татковина и се подготвени да се ангажираат во стабилизацијата на македонската држава, не само финансиски, туку и со знаењата. Има луѓе кои се занимаваат со

наука, со поголем или помал бизнис. Тие треба да ги најдат и да ги спојат тие два интереса - националниот интерес на својата земја и својот економски интерес. Затоа нашето стопанство треба да биде отворено и да создава такви услови за поголемо инвестирање за вложувања во Македонија, пред сè, од нашите иселеници со нивниот капитал. За тоа треба да има прифатливи стапки на данок, либерални услови за работење, да се помага бизнисот од иселениците. Само врз такви основи нашите иселеници можат да создаваат вистински обврски. Анализата на активностите на новата македонска надворешнополитичка концепција кон иселениците покажува дека на дело се реализира нов квалитетен однос кон нив. Тука се големиот број контакти и соработка, од највисоко ниво на претседателот на македонската држава, преку големиот број министри и владини службеници, до меѓусебни средби на многу други личности од стопанството, науката, културата, спортот, образованието и хуманитарните организации и асоцијации. Значи, активната политика кон иселеништвото претставува приоритет во надворешната политика на Република Македонија. Во нејзиното реализирање македонската дипломатија досега постигна забележителни резултати. Тоа покажува дека дипломатијата правилно ги реализира надворешнополитичките цели на македонската надворешна политика. Исто така, овој однос може да се разгледува и обратно, па да се констатира дека надворешната политика правилно ги дефинирала надворешнополитичките цели, за што сведочат многубројните активности, но и значајните резултати на таа политика. Во овој дел значајни за истакнување се и активностите на голем број поединци - иселеници, како и на нивните организации, друштва, комуни и други иселенички асоцијации, кои многу активно се ангажираат во лобирањето за целосно меѓународно признавање на македонската држава, во обезбедувањето средби на високи политички претставници од странски земји со македонски претставници, како и во активностите во разни хуманитарни акции од самите иселеници како помош за Република Македонија. На тој начин иселениците придонесоа повратно за надворешната македонска политика, а преку неа и за дипломатијата, за посодржинско дефинирање на уставната обврска за грижата кон иселениците, како и за правилно ангажирање и реализирање на таа обврска кон нив.

(Крај)

**Во следниот број
нов ексклузивен фељтон
за постоењето на МПЦ**